

BUDA-PESTA

13 Augustu st. v.
25 Augustu st. n.

Va eși joi'a și duminică'a.

Redacțiunea: strad'a arbo-
relui verde nr. 12.

Nr. 60.

ANULU XIV.
1878.

Pretulu pe unu anu 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$ de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Români'a 2 galbeni.

Discursulu dlui George Baritiu

eu care a deschisu adunarea din Simleu a Asociațiunii transilvane.

Dlu George Baritiu ocupându presidiulu, mulțiamesce pentru acésta distincțiune, și cere concursulu adunării spre a puté conduce cu succesu șiedintiele ei, la cari dsa pân'acuma participase cá gregariu.

Apoi, dreptu cuvântu de deschidere, face o revista asupra trecutulu literaturii nóstre. Împarte în două acésta revista, în partea prima desvólta istoriculu faselor prin cari a trecutulu literatur'a nóstra pâna la anulu 1860.

Literatur'a nóstra, dice dsa, datéza din secolulu alu XVI-le; atunce ideile de reformațiune, cari avura o înriurire atâtu de mare asupra progressulu pe terenulu bisericescu, politicu și socialu, nu putura sè remâna fâra efectu nici asupra starei culturale a Românilor. Primulu resultatu ce s'a ivitu, a fost o mișcare literaria bisericesca; primele nóstre monumente literarie apartînu ramulu bisericescu. Aceste apoi întru atât'a se înmultira, încâtu formara o biblioteca întréga.

Încetulu cu încetulu apoi barbati de litere ai Românilor incepura sè faca încercări și pe alte terenuri. Dar în curéndu ei detera peste pedece mari. Aceste pedece fure, slavismulu care s'a incubatu în biserica nóstra și apoi elenismulu care întrase în viétia sociala și pu-

blica româna. Dar cu tóte aceste obstacule, lucrările acelor barbati nu remasera fâra efectu, căci geniulu bunu alu națiunii i-a aperatu. Acestu geniu ne-a scapatu esistintia nóstra naționala.

Barbati nostri de litere au totu lucratu, și totu lucrându produsera o literatura, cu care putemu stá în fačí'a Europei, căci celu ce vré sè-si formeze o biblioteca, compusa din tóte productele literaturii române, acela póte sè adune vr'o díce mii de lucrări.

Dar nu e destulu sè ne mulțiamimu cu resultatulu acest'a, trebuie sè tindemu a înaintá, spre a ne puté pune în o linia cu popórele cele mai civilisate. Acest'a a fost motivulu, care a îndemnatu și pe barbati de frunte ai națiunii sè înfiintieze Asociațiunea acést'a.

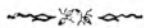
În a dóu'a parte a cuvântării sale dlu George Baritiu, esaminéza, care este progressulu facutu de literatur'a nóstra în anii dela 1860 și pân'acuma; — și dice: În timpulu mai nou și regimulu a vedítu, cà trebuie sè deschida limbei și literaturii române unu terenu mai mare; ast'a fu caus'a, cà — înca înainte de 1860 — s'au înfiintiatu translature, cari au tradusu în limb'a româna ordinele oficiale; apoi se tiparira carti școlare, și se con-

cesse infintîarea acestei Asociațiunii. Evenimentele nu ni-au permis, cá noi Români sè dâmu acestui institutu de cultura naționala atât'a nutrimentu câtu amu fi doritu, dar națiunea a facutu câtu a pututu.

Resultatele acestei Asociațiunii si pân' acuma sînt considerabile; multi tineri au capetatu dela ea stipendie si ajutóre, cari apoi devenira fii folositori ai natiunii. Èr literatur'a s'a cultivatu prin infintîarea foii „Transilvania“, organulu oficialu alu Asociațiunii.

În timpulu mai nou înse se aretâ unu resultatu îmbucuratoru si pe altu terenu, anume s'a deșteptatu în poporu simpatî'a pentru meserii, ceea ce i lipsiá cu deseversire. De când Asociațiunea dà ajutóre pentru invetiãicii de meseriasi, numerulu acelor tineri români cari intra pe carier'a de meseriasi, se sporesce, ceea ce se constata evidentu prin aceea, cá — precum va aretâ raportulu comitetului — pentru câte unu ajutoru de 25 fl. anunçiatu de Asociațiune, a recursu 41 de tineri, èr pentru câte unu ajutoru abiá de 12 fl. 50 cr. au concursu sîapte-diecei.

Sub impresiunea acestor rezultate îmbucurátore, dlu Baritiu saluta cu bucurîa activitatea presenta a Asociațiunii si deschide adunarea ei, — fiindu întimpinatu în mai multe rënduri, precum si la fine, de aplausele adunării.

Maritata si totusi fara barbatu.

— Romanu americanu, de Mrs. May Agnes Fleming. —

(Urmare.)

— Decursulu vietii dtale nu a fost dara nefavoritu, — i observâ Lordulu Montalien, — sînt multi, cari mergu în mormentu si nu au cunoscutu fericirea adeverala nici patru dile séu patru óre. Crudulu unchiu se puse dara la mijlocu si te-a mânatu în esilu? Pentru ce te rentorci dara, déca-mi este permisu a te întrebá?

— Spre a-mi reclamá soçi'a si a o aduce cu mine la America. Acolo i voiu câstigá o locuintia, nu precum erá ea îndatinata, înse totu-de-una unu locu priintiosu si placutu. Déca ea în adeveru me mai iubesc, se va simtî mai fericita cu mine într'o coliba, decâtu fara mine într'unu palatu.

— Déca, — repetî Lordulu Montalien cam cinicu, cam melancolicu, — déca te mai iubesc; ea înse a avutu doi ani timpu de a te uitá. Ea e consort'a dta si speru cá va face esceptiune în secsulu ei, si vei aflá-o credintiósá si gata a-ti urmá pâna la capetulu lumei. Dta esti unu omu frumosu, o! de s'ar aflá femeí, cari aru nutri amoru unui astfel de barbatu în tóte eventualitátile vietii! Eu nu am aflatu înca o astfel de fintia minunata, — poetii si dramaticii înse

Cursu elementaru de istori'a literaturii române.

(Urmare.)

Elu a mai scrisu : Cuvêntulu lui Genadiu școlariulu patriarcului Constantinoplei contra credintiei Simionesci 1827, Patericulu 1828, Cuvintele préfericitului Fotiu patriarculu Constantinoplei si ale Stlui Grigoriu Palama pentru purcederea Spiritului Sântu 1832, Cuvintele fericitului Vrieniu 1832, Dóuespre-diece carti cu vietile sântilor pe 12 luni tiparite dupa cele dela monastirea Némțiulu 1832, Putiulu Stlui Ioanu Gura-de-auru 1833, Împartirea de grâu a Stlui Ioanu Gura-de-auru.

69. *Samuilu Vulcanu* (1758—1839) nascutu la Blasiu în anulu 1758. Scólele elementarie le invetiá în loculul nascerei sale, totu acolo absolvi si gimnasiulu. Treçù apoi în academi'a Oradana, de aici dupa unu anu cu invoierea mai marilor intrâ în seminariulu Sânta Barbara din Vien'a, unde într'unu anu absolvi si sciintiele filosofice si teologice, ocupându-se afara de acele si cu studiulu limbei germâne, francese si italiene, care în urma le vorbiá perfectu. Vulcanu se denumi de episcopu alu Orádii-mari în anulu 1806 si se sânti la Blasiu în anulu 1807 de càtra episcopulu Ioanu Bobu. Vulcanu erá mecenatele celu mai mare alu culturii române, amicul si în timpulu nefericirii mângaierea si refugiulu lui Sîncai. Sacri-

afirma, cá esistu. Si apoi prejudetiile cele sclintite în privintî'a nascerii! Pentru ce nu ar puté fi soçiú potrivitu unei prinçese, unu barbatu tineru, cultu, si sânetosu corporalu si spiritualminte? Eu iubescu simplitatea si independintî'a Americanilor, si tiênu cá Georgiu Washington a fost unu barbatu dintre cei mai mari ce a vedutu lumea. Mie, personalminte fórte mi-ar placé sè-mi petrecu vieti'a între Indiani si între turmele de biboli, înse *noblesse oblige*, adeca în casulu meu, sùm silitu a me rentórce în jugulu vechiu, si a privi cas'a Lordilor, societátile, neplacerile servitorilor si altele, càci ast'a e chiamarea esistintiei mele. Pentru ce nu putù acelu aristocratu vechiu a ve lasá în pace, pe dta si pe soçi'a dtale? Séu celu puçinu, pentru ce nu v'a persecutatu cá pe scena în patru acte, spre a ve díce în celu din urma: „Ddieu sè ve binecuvinte, fiii mei!“ De vei avé trebuintia de vr'unu amicu, Hawksley, — continuâ baronulu, — vino la mine si eu îti voiu stá într'u ajutoru. Eu nu uitu nici odata pe unu omu, de care m'am interessatu cândva, si eu de dta me interessezu.

Elu i dadù cart'a sa cu adress'a: „Montalien Priory, Lincolshire“ si „strad'a Gaunt, Londra“, apoi se îndepartâ.

— O! de ar fi Mr. Lyndilh séu Sir Hugo Charteris cá acesta! — cugetâ Robert, — în fine înse

ficile sale mari puse pe altariulu înaintarei naționale, crescerea mai multor tineri talentati pe la academii si universități, edarea a mai multor opere literare române pe spesele sale, fondarea gimnasiului de Beiusiu, uniculu gimnasiu român în tota Ungari'a — si alte fundatiuni ale sale vor face numele lui pururea neuitatu inaintea Românilor. Sincai dice, că a vedutu la dânsulu în anulu 1802 când erá înca numai canonicu în capitulu oradanu, unu volumu de concieni dogmatice-morali, destinatu si gatitu pentru tipariu.

70. *Veniamin Costacke* (1768—1846), episcopulu Husilor (1792—1796), episcopulu Romanului (1796—1803), mitropolitulu Moldovei (1803—1842.) Nascutu în satulu Rosiesci din Moldova, în lun'a lui decemvre 1768, educatiunea si-a facutu-o parte în manastirile Seculu si Putna, parte în manastirea Trei-ierarhilor din Iasi. Elu avu sè suferu multu pâna sè se calugarésca. Devenindu în anulu 1803 mitropolitulu alu Moldovei, facu fórte multu pentru instructiune si mai ales pentru cea eclesiastica. Elu fundà seminariulu dela Socola, destinatu pentru educatiunea si cultivarea preotilor. A adusu professori invetiati din Transilvani'a, a tramisu cu spesele sale proprie mai multi tineri pe la universitãțile straine, că sè se pregatésca professori buni, invetiati si cultivati pentru tôte ramurile sciintielor.

A tradusu din limb'a greceșea mai multe

aceste sânt numai niste frase góle, si de aru fi ea fi-c'a séu nepót'a lui, si elu întocmai asiá ar face. Nu, elu n'ar face asiá. Lordulu Montalien nu s'ar degradá nici odata la o tradare si crima, spre a me esilá. Si totusi vedui cum respinse elu cu cuvinte reci si ambițioșe pe acelu fabricantu avutu din Boston, carele se apropiá de dânsulu! O! ei sânt toti asemenea, — numai tu, — o! amant'a mea! remâni mie credințioșu, si noi înca vom fi fericiti.

În diu'a urmatóre caletorii „Columbiei“ sosira în Liverpool.

La despartire, Lordulu Montalien i întinse cordialu mân'a. „Nu uitá a te adressá cãtra mine, Hawksley, de vei avé cândva trebuința de unu amicu.“

— Tu multamescu, Mylord, nu voiu uitá.

Si asiá ei se despartira si nu presimtira, că acésta promisiune involva sórtea ambelor lor fiintie mai placute.

Mai erá o óra, pâna ce plecá trenulu cãtra Londra. Robert Hawksley întrá în cafenea si-si ceru unu dejunu. Luá mechanicu la mâna o fóia vechia. Erá „Morning Post“ din Londra si percurse noutãtile fashionable: cine a fost presintatu la curte, cine a re-pausatu, cine s'a casatoritu etc.

În acésta lista dede de urmatoriulu paragrafu:

carti eclesiastice, între cari amintimu: Istori'a universalu bisericescu a lui Meletiu, 4 tomuri, tiparita la Iasi, — „Pidalion“ séu „canónele tuturor sínódelor bisericeii dreptu-credințioșe a resaritului, — „Chiria codromiulu“ lui Nicefor Teatoce, arhiepiscopulu Astracanelui, — „Pétr'a scandalu séu istori'a desbinării bisericeii apusene dela a resaritului“, — „Predicele“ lui Ilie Meniate, îndreptate dupa cele tiparite la Bucuresci înainte cu unu secolu, într'o limba rea si neintielésu, — „Bun'a murire“, carte filosofico-morala.

A mai tiparitu si alte cãrti bisericesci si scientifiche, si împreuna cu acele si „Chronic'a Românilor“ a principelui Dimitrie Cantemiru.

71. *Th. A. Cavaliotti*, invetiatu protopopu din Moscopolea în Macedoni'a, patru miile dela Aerida. Locuitorii acelei cetãti toti vorbescu românesce, séu cum dice Rosa *) român'a.

Avemu dela elu: „Protopeiria“, Veneția 1770. Acestu opu cuprinde unu Abecedariu grecu si unu vocabulariu de 1170 cuvinte în trei limbe: greceșe, românesce si albanesce, cu litere grecesce. **) Cartea ni este cunoscuta

*) În cartea sa pag. 140 si urmatórele, unde adauge, că Cavaliotti întorcându-se la Moscopolea, a redicatu o tipografia, în care s'a tiparitu multe carti românesce. La p. 146 numera mai multi români invetiati, între cari Dionisiu Mantuca arhiepiscopulu Castoriei.

**) M. E. Picot în opulu seu: „Les Roumains dela Macedonie, pag. 42, dîce, că acést'a cuprinde

„Cunun'a lui Sir Hugo Charteris, secretariulu de ambasada în Viena, cu Miss Olivia Lyndilh of Lyndilh Court, Staffordshire, nepót'a lui Gottfried Lyndilh Esquire, care din caus'a morbului miresei pâna acuma s'a amânatu, e ficsata pe 14 l. c. Dupa ce septemânile prime urmatóre cununiei o va petrece în Italia, tiner'a parechia va plecá îndata la curtea splendida din Viena.“

Robert ceti paragrafulu si-lu receti. Cu ochii infipti pe jurnalulu, cu o față palida șiedea elu că împetritu. Nici unu cuvântu nu putea grai.

Servitorulu aduse dejunulu si priviá uimitu spre óspele strainu. Elu ílu agrai, dar acela nu audiea; ílu atinse, dar acela nu simtíea.

— Ací e dejunulu, Sire, mai poftesci ceva?

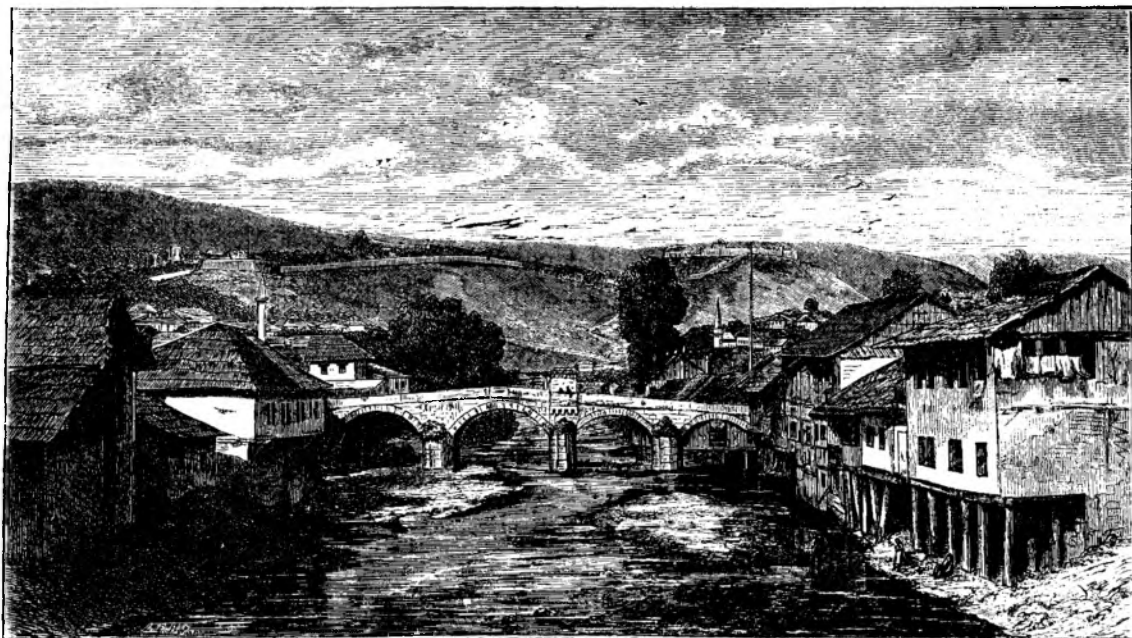
Nici unu respunsu.

— Numai de nu l'ar atacá apoplepsi'a, — dîse servitoriulu si se departá.

Robert Hawksley ceti si receti acele fatale síre. Apoi se redicá, solvi dejunulu neatinsu si parasi sal'a, fara a grai unu cuvântu.

Afara pe stradele viale elu umblá cá si când ar visá.

(Va urmá.)

Serajevo : Puntea peste Drina.

numai dupa reproducerea lui Thunmann *) p. 181—228. Opulu lui Cavallioti este monumentulu celu mai prețiosu ce posedemu despre dialectulu macedo-românu. Originalulu astadi nu se mai pôte gasi, menționatulu vocabulariu

1070 cuvinte cu equivalentulu lor românu si albanesu, mai multe sentintie si piese grecesci pentru copii.

*) Thunmann : Untersuchungen über die Geschichte der östlichen europäischen Völker, I t. Leipzig 1774.

inse îl avem conservatu prin Thunmann în opulu citatu.

72. *Constantinn Hagi Cehani*, din Moscopoli, Romanu cu intinse cunoscintie, care comunica lui Thunmann multe cunoscintie despre originea, limb'a, întinderea, numerulu poporatiunii si alte impregiurări ale Macedo-Românilor si Albanilor.

(Va urmă.)

George Popescu.

Mostar : Puntea peste Narenta.

S A L O N U :

Calindarul septemanei.

Dumin.	13 25	F. 10 d. R. cc. pp. Macs., Dosit.
Luni	14 26	pr. Michea, s. st. m. Marcel.
Marti	15 27	Adormirea Maicii Domnului.
Mercuri	16 28	aduc. iconii Dlui, s. m. Diomid.
Joi	17 29	s. st. m. Miron, s. m. Straton.
Vineri	18 30	ss. mm. Flor, Lauru, Ermi.
Samb.	19 31	ss. mm. Andreiu Strat., Timoteiu.

Fete beetrâne.

— Dupa L. Speidel. —

O feta — o fiintia plina de promisiuni, o asemnatie inflorinda la vietia, placi si fericire! Si beetrana — abisula a totu ce este mai nedoritu! Inse ori catu ar fi de cruda acesta numire, ea nu este mai cruda decatu sortea acelora ce porta acestu nume.

A fi o feta beetrana, insemneza a duce o sorte trista si dureroasa, acarei vina in cele mai rare casuri o porta respectiv a feta. In cele mai multe casuri, cineva este o feta beetrana, precum este cineva unu genu: fara meritulu si fara vin a sa, numai cu acea diferentia esentiala, ca genului care se considera ca unu ce divinu, tote i se considera ca meritulu, pe cand unei fete beetrane, tote i se considera ca defectulu. O feta beetrana reclama deca nu mila, dara de siguru compatimire.

Inca in timpurile cele mai vechi cestiunea fetelor beetrane a preocupatu spiritele. Asia cu vesel a sa usitata, parintele istoriei ne descrie o datina babilonica, care se ocupa cu obiectulu acesta:

In fia-care satu, ne istorisesc Herodot, se pe-trece in fia-care anu urmatoriulu lucru: Cand fetele au ajunsu in starea de a se marita, tote trebuiau se se adune intr'unu locu anumitu. Giuru impregiuru sta cet a barbatilor. Dupa aceea strigatoriulu provocá pe fia-care pe rendu se se ridice si apoi o licita. Mai antaiu pe cea mai frumoasa, dupa aceea licitandu-se acest a pentru o suma mare, striga pe urmatoarea aceleia si tote se licitau cu conditunea, ca se fia luata de sofi. Cei bogati din Babilonia, lucru firescu, ca se intreceau care de care se dea mai multu pentru ca se capete pe cea mai frumoasa. Cei mai seraci, cari nu cautau frumsetie, capetau fetele cele urite si pe langa aceea si bani. Pentru ca, dupa ce strigatoriulu venduse pe tote fetele cele frumoase, trebuiau se se scole cele urite si apoi le licita si pe acelea si le da aceluia, care cerea mai pugini bani cu ea. Bani se aduna din pretulu fetelor celor frumoase si cu acestu modu, cele frumoase maritau si pe cele urite. . . " Asia ne spune Herodot.

Acesta metoda babilonica de a deslega o cestiune sociala, are inse totusi o scadere: ea adeca n'are unu criteriu ficu. Pentru ca ce este uritu? Totu-de-una se mai afla inca una si mai urita, si prin urmare nu esista absolutu urita. A fi urita, acesta inca nu impedece de a fi placuta si adesea — ceea ce este unu secretu alu amorului — cei mai frumosi omeni se simtu atrasi de femeii urite. Fete urite, cari se nu fi afluati animi iubitore ale sufletului lor frumosu, sunt in minoritate intre fetele beetrane.

Fet a beetrana este adesea plina de romantica. Ea a avutu unu romanu realu seu visatu. Elu a muritu, seu o-a parasitu pentru o alta, seu ca elu n'a observatu tacut a ei petire. Ea pote si-a scapatu noroculu, l'a respinsu cu usiurintia, seu ca elu nu s'a apropiatu nici odata de ea la o asia distantia, pentru ca ea se fi pututu pune man a pe elu.

Fet a beetrana se vede eschisa dela cea mai sublima chiamare a femeii si durerea ei nu o parascesc in tota viet a, afara numai deca nu este din intem- plare o amazona seu o sânta.

Unii o numescu fericita, pentru ca de si i lipsesc bucuria, nu cunoaste inse nici durerea. Ca ei i lipsesc inse si bucuria durerii, acest a o uita cei mai multi.

Femeile potu fericit intr'unu modu ca acela, in catu in anim a lor se afla o fericire abundanta chiar si cand sunt cuprinse de grigi si necasuri. Seu constitue ore numai acea calitate estravaganta de a face fericitu, fericirea lor adeverata?

Adesea in anim a fetelor beetrane se afla o comora neatinsa de iubire, si nefolosita ea descinde cu dens a in mormentu. Chiamarea lor gresita nu o potu uitá, chiar si deca se inchidu cu nefericirea lor intr'o manastire. Calugariti a ensasi se mai joce cu amorulu si cu casatori a. Neputendu ajunge aceea ce-i este mai aprupe, ea intinde manile spre acela ce este departe de ea si ilu numescu logodniculu ei.

Mai frumoasa inse este chiamarea fetelor beetrane in activitatea lor pe acestu pamentu, facendu-se, de si cu anima sangeranda si cu lacrimile innabusite, genii aperiatori ai fratilor si saracilor mai mici, ai familiei lor, seu chiar ai unor copii straini. Deca ele aru fi in stare se urasca, atunci si-aru meritá sorte.

I. G. Baritiu.

Serajevo si Mostar.

— La ilustratiunile de pe pag. 388. —

Depesiele de pe campulu luptei anuncia, ca armat a austro-ungara la 19 l. c. a ocupatu orasiulu Serajevo. Lupt a a fost inversunata, dar mai sangerosa a ajunsu a fi la puntea de peste Drina. Prim a ilustratiune din nr. presinte infausieza tocmai punctulu acest a.

Serajevo, turcescu Bosna-Sarai, este capital a ambelor provincie Bosnia si Hertiegovina, resiedint a guvernamentului civilu si militarulu, si are 50,000 de locuitori, din cari cei mai multi sunt mahomedani, apoi vr'o 5000 gr. orientali, 1000 catholici, 3500 jidovi, vr'o 1000 tígani si cam la 3000 colonisti de felurite confessiuni.

Serajevo, „Sarite“ alu vechilor romani, ofere unu prospectu forte idilicu cu multele sale edificii, biserici, mosiee, turnuri, minarete, cu cele trei ruri ale sale si multele punti pe aceste. N'are majestatea Sofiei, nici maretia Adrianopolului, cu tote aceste, positiunea lui forte romantica, impresuratu de munti, atrage ochii privitorului.

Serajevo are istoria vechia si de multe ori a servitu ca teatru de lupta feluritelor popore; de aceea in privintia culturala nu ni ofere multu materialu. Are scoli primarie, dar mai innalte nu.

Orasiulu Mostar, care propriamente este capital a Hertiegovinei, asemene este deja ocupatu de ar-

mat'a austro-ungara. Mostar e unu oras'elu mai modestu decâtu Serajevo, are numai 16,000 de locuitori, cari cea mai mare parte s'unt mahomedani, dar s'unt între ei si catholici, cari au acolo si unu episcopu.

Între raritățile Mostarului loculu primu îl ocupa puntea de pétra peste Narenta, facuta în secolulu alu cincispre-diecele, pe bazele puntii construite pe timpulu împératului Traian.

A d'ou'a ilustratiune a nóstra înfașis'ieza acésta punte.

P u n c i u.

Unu diuaru umoristicu din Londra descrie asiá împart'irea Turciei: *Bolnavulu* (deșteptându-se): Alah-il-Alah, unde s'um? — Servitorulu: Încea totu în Stambul. — *Bolnavulu*: Fia laudatu Alah! De siguru am fost fórte bolnavu. — Dr. Beaconsfield: Asiá e, maj. ta ai cam perdutu din grassime. — *Bolnavulu*: Dati-mi o charta. (I se aduce.) Vai, ce au devenitu grumadii mei? — Dr. Gorciacoff: A trebuitu s'è-i amputàmu. — *Bolnavulu*: Dar unde-i umerulu meu st'angu? — Dr. Andrassy: Oh! acela nu va perì, voiu bagà de s'ema. — *Bolnavulu*: Dar braçetele mele s'unt taiate. — Dr. Risticu: N'au mai fost putere în ele. — *Bolnavulu*: Dar pic'ioarele mele unde au peritu? — Dr. Beaconsfield: Ti-au fost pré grele; le-am taiatu. — *Bolnavulu*: Asiá dara îngropati-me! — Dr. Bismark (s'ioptindu lui Beaconsfield): Plantéza pe morméntulu lui unu — Cipru! (Doctorii se departéza rid'ându.)

La unu esamenu.

Professorulu: Mei Ioane, câtu-i de dóue ori dóue?

Scolarulu: Cinci.

Unu ascultatoru: Copilulu acest'a are aplicare s'è fia ministru de financ'e în Ungaria.

Unu domnu vré s'è între la contele Andrassy.

Andrassy din laintru: Pardon nu potu s'è iesu, càci s'um — *ocupatu*.

Convorbire între doi alegatori din dóue cercuri vecine.

Unu alegatoru: E bine, frate, facutu-ati ceva tréba buna cu alegerea?

Alu doile alegatoru: Facutu d'ieu, amu traitu lumea alba, si fia-care amu capetatu diurna buna.

Primulu alegatoru: Bine de voi, càci ati avutu doi candidati. Înce noi n'amu pututu s'è capetàmu pe nimene, pe care s'è-lu fimu candidatu în contra celui de pân'acuma, cá astfel spariându pe acest'a, s'è ni fi platitu bine ostené'l'a; ci facéndu-se alegerea prin aclamatiune, a trebuitu s'è ne saturàmu numai cu rabdàri pragite.

Literatura si arti.

Dlu Gr. G. Tocilescu, directoru alu museului naționalu de anticități în Bucuresci, a fost însarcinatu de ministerulu cultelor si alu instructiunii publice, s'è faca o excursiune archeologica la schitulu

Verbila, din districtulu Prahova, si d'a copiá inscripțiunile vechi ce se afla acolo. Îndeplinindu acésta însarcinare, dlu Tocilescu a presintatu ministeriului unu raportu despre rezultatele cercetàrilor ce a întreprisu. Raportulu a aparutu si în editiune separata.

„**Plevna**“, poemu epicu într'unu cântu, de dlu Basiliu Mihailu Lazaru, a aparutu la Viena, în editur'a Societătii „Român'ia Juna.“ Autorulu are talentu si merita încuragiarea publicului. Pretiulu unui esemplaru e 20 cr.

Din „**Resboiulu orientalu**“, redactatu de dnii dr. A. P. Alexi si Massimu Popu, a aparutu brosiur'a a trei'a. A d'ou'a, fiindu secestrata, va aparé dupa ce tribunalulu din Gratiu își va pronunciá sentinț'a. Brosiur'a a trei'a conține si portretele generalilor: Florescu, Manu, Radovicu si Cantili, precum si a cuceritorilor stindardelor turcesci; apoi si planulu Plevnei.

Dlu Domenico Muti, poetu italianu, a tramisu principelui Carol traducerea sa italiana a „Cânteculu Gintei Latine“, însotindu-o cu unu sonetu càtra Domnitorulu.

Dlu D. St. Calinescu, professoru licențiatu la seminariulu centralu din Bucuresci, a scosu de sub tiparu unu „Manualu de moral'a creștina“, si „Inventiatur'a elementara despre dogmele bisericeii ortodoxe de resaritu.“

„**Costumululu clerului ortodocus**“, dupa usu, istoria si traditiuni, cu nóue gravure si siese tablouri xilografice, de preotulu Gr. Musceleanu, a esitu de sub tipariu la Bucuresci.

„**Chart'a Dobrogei**“, de l. colonelu Papazoglu, a aparutu la Bucuresci si este dedicata ostirii române. Pretiulu 2 lei. Nu scim unde se afla de vëndare, càci nu ni s'a tramisu.

Biserica si scola.

Esamenele de evalficiatiune pentru învetiatori în dieces'a Gherlei se vor tiné la 5 si 6 octomvre st. n.; éra cursulu școlaru la preparand'ia diecesana din Gherla va începe la 3 15 septemvre.

Raportulu despre gimnasiulu din Beiusiu pe anulu școlaru 1877/8 ni împartiesce urmatóarele date statistice: La începutulu anului s'au înscrisu 210 studenti, din cari s'au scadiutu 25; din acestia Români au fost 163, si anume 85 gr. or. si 78 gr. c., — celelalte confessiuni au fost astfel represintate: 15 rom. cat., 2 ev., si 5 israeliti. Numerulu professorilor 16. Din fundatiunea lui Samuilu Vulcanu au capetatu pâne 85 de tineri, din fundatiunea lui Nicolae Zsiga 12; fostulu episcopu Olteanu a datu professorilor lemne de focu si le assignà 500, cá ajutoru din fondulu diecesanu. Societatea de lectura a tinerimei are 388 fl. 68 cr. Viitorulu anu școlaru se va începe în prim'a septemvre. Cei ce mergu din alte institute, platescu 2 fl. 10 cr., pentru biblioteca si programu 1 fl. Didactrulu anualu e 12 fl., cari se platescu în dóue rate.

Gimnasiulu de statu din Sibiu în anulu currente împlini anulu alu sutale alu esistint'ei sale. În acestu timpu gimnasiulu a fost cercetatu de 4836 învetiacei, din cari — precum cetimu în „Telegrafulu Român“ — vr'o 2000 au fost români.

Directoru alu gimnasiului rom. din Brasiovu s'a alesu dlu St. Iosif, carele în anulu espiratu a fost conector si apoi rector suplentu.

Scólele din Blasiu. Primiramu „Program'a gimnasiului, preparandiei, normei si scólor poporale de fetitje din Blasiu, pe anulu 1877/8.“ Acésta programa, afara de o disertatiune despre originea si continu'a petrecere a Românilor în Daci'a lui Traianu, scrisa de dlu directoru si canonicu I. Antonelli, — mai contine si urmatóarele date statistice : în gimnasiu au fost 15 professori, la preparandia 6, la norme 4; numerulu scolarilor în gimnasiu, la începutulu anului 386, la fine 363; români 359, magiari 4; gr. c. 324, gr. or. 35, r. cat. 2, ev. ref. 2; la preparandia, în cursulu I 16, în alu II cursu 6; la norme 173; în scól'a de fetitje doi professori, o professoriti'a, si — în 3 clase — 40 de învetiacele. Bibliotec'a are 1302 opuri în 1709 tomuri; în cass'a bibliotecei sânt 423 fl. 14 cr. si 3 #; fondulu premiilor e 4665 fl. 31 cr., fondulu museului 120 fl. 34 cr.; fondulu banilor de scóla 133 fl. 67 cr.; fondulu pentru morbosi 635 fl.; fondulu pentru desemnu 171 fl. 55 cr.; fondulu pentru scól'a de scrima 93 fl.; erediti dela casina 32 fl.

Societati si institute.

Societatea pentru fondu de teatru român. Conformu conclusului adusu de adunarea generala din Abrudu a societãtii pentru fondu de teatru român, adunarea generala din anulu acesta a numitei societãtii avându a se tiene în Alba-Iulia, inteligint'i'a româna de acolo convenindu în 18 a lunei curinte într'o conferint'a conchiamata, dupa ce conferint'a s'a constituitu, alegându-si de presiedinte pe dlu advoc. Ioanu Piposiu, era de secretariu pe dlu jude orfanalu Mihaiu Cirlea, — s'a luat mai ântâiu în desbatere propunerea tramisa în scrisu din partea comitetului din Budapesta a societãtii pentru fondu de teatru român, cu referire la terminulu adunãrii, — si dupa scurta desbatere s'a primitu cá adunarea se se tiene în 10 si 11 octomvre c. n. Dupa aceea, pentru compunerea unui programu, esecutarea lui, si tóte agendele obveninde s'a alesu unu comitetu arangiatoriu care consta din urmatorii domni : Presiedinte advocatulu Mateiu Nicola, vice-presiedinte advocatulu Rubiniu Patiti'a, cassariu secretariulu de finantie Georgiu Popu si secretariu judele orfanalu Mihaiu Cirlea, pe lângã urmatorii dni membrii advocatulu Nicolau Barbu, advocatulu Georgiu Filipu, advocatulu Ioanu Cosieriu, concipistulu de finantie Nicolau Popu, oficiantele telegraficu Nicolae Benza, dr. Ioanu Popu, Ioanu Cirlea, Ioanu Margineanu, Ioanu Moldovanu, Petru Ghermanu, Dimitrie Rada si Nicolau Palosiãnu. Acestu comitetu în dilele mai de aprópe va tiene prim'a siedint'a pentru statorirea programei. Balu de siguru se va arangiá în prima dîua a adunãrii, si încãtu se va puté împreunatu cu concertu. Se spera, cá acésta adunare va reesi stralucitu.

Societatea academica româna din Bucuresti s'a convocatu în sesiune anuala ordinaria pe 16/28 augustu. Se spera, cá sesiunea acésta va fi forte interessanta. Cetitorii nostrii vor fi bine informati despre tóte lucrãrile academei, cáci chiar unulu din membrii ei a binevoitu a ni promite, cá va tramite raporturi pentru fói'a nóstra.

Reuniunea învetiatorilor rom. gr. or. din dieces'a Caransebesiului va tiné adunarea sa generala în 1 si 2 septemvre st. n. la Biserica-Alba. Membrii acestei reuniuni caletorindu la acésta adunare, pe calea ferata a Societãtii austriace, vor avé favorulu,

cá platindu pentru class'a III, vor puté caletori pe class'a II.

Alumneulu român din Timisióra nu si-a pututu tiné adunarea în 12 l. c., ci o amânã pe 2 septemvre st. n., cu care ocaziune se va arangiá si unu balu în salónele teatrului nou.

Ce e nou ?

Serajevo e ocupatu! Acést'a e noutatea cea mai mare a dílelor trecute. Philipovicu anuncia, cá la 19 l. c. trupele de ocupatiune luara capital'a Bosniei. Lupt'a a fost cumplita, chiar si dupa ce trupele intrara în orasiu, fure întimpinate cu impuscaturi din tóte casele si ferestile. Macelulu a fost înfricosiatu. În urma mahomedanii s'au retrasu în munti, si trupele austro-ungare cuprinsera orasiulu. Divisiunea lui Szapáry stã si acuma la Dobo, unde are sè supórte dese atacuri ale bosniacilor. S'a ordonatu mobilisare noua.

Alegeri suplinitóre. În acele cercuri, unde la alegerile prime nici unu candidatu de deputatu n'a pututu obtiné majoritate, s'au începutu alegerile suplinitóre. În Budapesta la 22 l. c. s'a facutu aceste alegeri în doué cercuri, în orasiulu internu si în suburbiulu Franciscu. Candidatii guvernului cadîura în amëndóue. Astfel si fostulu cercu alu lui Fr. Deák va fi represintatu prin unu opoziõionalu.

Carausi pentru Bosnia. În comitatele Somogy, Zala, Torontál, Pesta e mare agitatiune, cáci guvernulu a ordonatu, cá fia-care sè tramita câte o mia de carausi în Bosnia, pentru transportarea bolnavilor.

Societatea craiovéna — scrie „Românulu“ — a otaritu asta ierna a dá diferite serate, alu caror produsu banescu sè se întrebuinteie în ajutorulu ranitilor si familiilor celor morti pe câmpulu de lupta. Pentru acestu scopu s'a si formatu unu comitetu compusu din dnele Maria Haggiad, Ana Constant, Sofia Caneciu, Maria Titulescu, Olga Stolojan, Lina Paian, si mai multi domni, cari sè organizeze acele serate. Aceste au produsu 1,740 lei, cari s'a împartitu — dimpreuna cu alte contribuiiri — între veduvele soldatilor din Doljiu.

Pregatiri ruseseci. Unu colonelu rusu si doi soldati români din Basarabi'a au inspectatu lini'a Oituzu si Palanca si au scosu planuri; apoi a cautatu a aflã puterea garnisónelor austriace dela citatele puncte si a se informã despre întaririle ce s'au redicatu. Commissarul generalu rusu, principele Obolensky, si unu altu generalu rusu au mersu la Têrgulu-Ocna pentru inspectarea drumurilor si va face o charta de satele ce sânt în împregiurimile Bacãului.

Comitetulu damelor din Barladu în Români'a a facutu unu raportu cátra Dómni'a tierii despre tóte lucrãrile privitóre la ajutoriulu datu ostasilor români raniti. Comitetulu a adunatu 16,006 lei si 92 bani, afara de ofertele în natura; din acestia s'a spesitu cu organizarea si întretinerea unui spitalu în Barladu si cu spitalele timporale si ambulantiile la câmpulu de lupta, sum'a de 9176 lei 85 bani. Cu aceste mijlóce s'au ingrigitu 57 raniti, din cari 40 s'au vindecatu, 11 au remasu infirmi, 4 s'au constatatu invalidi, 1 a muritu si unulu se afla sub ingrigirea comitetului. Comitetulu dispune înca de 6830 lei, 7 bani, de 30 paturi si de totu mobiliieriulu necessariu unui spitalu.

Nu mai e chipu sè gasesci servitóre! Asiá dicea mai deunadi o dna fórte cunoscuta din lumea eleganta, dn'a B. care, maritându-si fét'a din casa, n'o putuse înlocuí cum se cade. Dupa o slujnicutîa, acarei inima ar fi pututu servi de modelu pentru o cazarma, dn'a B. pusese mân'a pe o fetişcana atinsa de o bóla, care o tinea culcata în patu câte cincispre-diece dile la fia-care nóue luni.

Mai încolo, ea încercase, dupa recomandatiune, cu o tieranca, pe care unu procesu o descoperi cá facându parte dintr'o ceta de hoti si de ucigasi.

În sfirsitu, ea dede peste unu margaritaru, o comóra. De când lumea, féta din casa n'a fost mai blânda, mai îndatoritóre; nici odata dn'a B. nu fusese mai bine îngrigita.

Lenca — asiá se chiamá fét'a din casa — nu îsi parasiá stapân'a sér'a, pâna nu o culcá si o înveliá bine în patu; diminétîa, mai 'nainte d'a fi chiamata, Lenca erá în iataculu cocónei, îngrigiá de tóte nimirile gatelei, o încheiá la corsetu multu — multu, se uitá cu doru la umerii cei rotundi ai cocónei, pe cari i atingea cu tóte cele diece degete ale sale.

Într'o diminétîa unu repede sunetu de clopotielu s'aude. Lenca, fórte galbena la façia, prevestesce pe dn'a B. cumca doi ómeni dorescu a-i vorbi.

Caprarulu este bagatu în casa.

— Iérta-me, cocóna, — díse militarulu, — dar sîm însarcinatu s'arestezu pe unu recrutu, dositu din clas'a anului . . . si întratu la dta cá servitoru.

— Te însieli, baete, în privintîa slugilor, am numai dóue femei: o bucatarésa în vírsta de 50 de ani, si fetişcan'a asta, cum o vedi.

— Pré bine, îmi e destulu atát'a, — respunde caprarulu care se uitá când la unu semnalementu ce tinea în mâna, când la fét'a din casa: Aide, tinere, urméza-me!

Ciud'a dnei B. cá n'a facutu dn'a ei mai dinainte acésta descoperire! („Rom. Lib.“)

Suvenirea mortilor.

Dimitrie Cepescu, comerciantu în Brasíovu, a repausatu la 15 l. c. în etate de 74 ani.

Mihaiu Horváth, unulu din cei mai cunoscuti istorici unguri, a încetatu din viétîa la Carlsbad la 19 l. c. în etate 69 ani. Repausatulu în 1848 fu numitu episcopu alu diecesei Cianadu, inse nu-si putú ocupá scaunulu; în 1849 figurá si cá ministru de culte. Apoi emigrá; în strainetate se ocupá de scrieri istorice, si scrise istori'a Ungariei. Cu renviarea erei constituçionale se rentórse în patria, si fu alesu deputatu. În diet'a trecuta represintă cerculu care pân' atunce a alesu pe Deák, adeca cerculu înternu alu Pestei.

Ghicitura numerica

de Dimitrie Prunesçu.

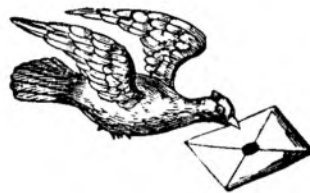
1. 2. Este o conjucțiune,
4. 5. O unélta cu bunu nume;
1. 2. 3. 4. E o numire cânésca,
1. 2. 3. O unélta câmpenésca.

1. 2. 3. 4. 5. Români'a 'nvingatóre
- De conducatoriu il are.

Deslegarea problemei de siacu din nr. 49 :

Albu.	Negru.
1. Rn b5—b8	Rn e3—e6 (a)
2. Rn b8—f4 †	Tf3—f4
3. Ce2—g3 matt.	
	a)
1.	Rf5—e6
2. Rn b8—e8 †	Re6—d5—f5
3. Cd7—b6—Rn e8—g6 matt.	

Post'a Redactiunii.

X. Y. Vom publicá-o, înse fâra dedicatiune, cáci astfel amu avé roluu unui *postillon d'amour*.

Dni dr. I. A. în B. Sperámu, cá înca în lun'a acést'a vom puté s'o începemu. Fói'a s'a tramisu din începutulu lui iulie.

Dni D. Pr. în Or. Din 1871 nu mai avem nici unu esemplaru la dispositiune. Nr. 55 s'a tramisu. Primitu-l'ai?

Copila 'ncantatóre. Pré lunga si pré puçinu caprinsu, amu puté díce nimicu nou. Íti vom face unu serviciu bunu, déca nu o vom publicá.

Nr. 10 alu „Siedietórei“ conține urmatórele materie: Hor'a risipitorului, de Captiatulu, — Adausu la numirile române de vite, de dr. Grig. Silasi, — Tinerulu românu, versu, de Teodoru Bota, — Înca odata numirile straine a vitelor, de Pavelu Munteanu, — Dícale nóue, de Pavelu Fercheanu, — Unu altu satu batutu de Dumnedieu, de Unu altu preotu necasítu, — Ce e nou în tíera si lume? — Hodoroscu si Troscu.

Nr. 11 alu „Siedietórei“ conține urmatórele: Unu ostasiu românu din Bosnia cátra ai sei de acasa, de Dimitrie Chinda capraru, — Mircea Basarabu si Alexandru celu Bunu, de N. Scurtescu, — Vîno draga, de Teodoru Bota, — Ce tîe nu-ti place, altora nu face, de Elia Popu, — Mirés'a mórtá, de Simion Porcianu, — Ciumelíturi si ghicituri nóue, de Ionu Croitoru, — Resboiulu, — Hodoroscu si Troscu.

„Siedietórea“ ese în trei septemâni odata. Prețulu ei pe anulu întregu e 1 fl. 50 cr. Abonamintele se platescu înainte, si se primescu numai pe anulu întregu. Carturarîi poporului sînt rugatî a respândî fói'a acésta în poporulu nostru.

Rugámu pe acei abonanti ai nostri a caror abonamente au espiratu la finea semestrului primu, cu nr. 48, sè binevoiesca a le rennoi cátu mai curéndu, séu a ne retransmite nrile déca nu vreu sè aiba si mai departe fói'a nóstra.

Proprietaru, redactoru respundietoru si editoru : **IOSIFU VULCANU.**

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1878. Calea tierei nr. 10.